

คำปราศรัย

ของ

ม.ถ. ปิ่น มาลากุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ในการเปิดอบรม

หัวหน้าหน่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศิลปากร

ณ โรงละครอนคิตปากร

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

คำปราศรัย

ของ

ม.ถ. ปิ่น มาลากุล

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

ในการเปิดอบรม

หัวหน้าหน่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศิลปากร

ณ โรงละครอนันตศิลปากร

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

คำกล่าวรายงาน
เปิดการอบรมหัวหน้าหน่วย
และผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศิลปากร

ของ
อธิบดีกรมศิลปากร

เสนอ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๒

ณ โรงละครอนุกูลศิลปากร

ขอประทานกราบเรียน ท่านรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ

เกล้ากระผม ในนามข้าราชการกรมศิลปากร ขอขอบ
พระคุณท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็น
อย่างยิ่ง ที่ได้กรุณามาเป็นประธานในการเปิดการอบรม
หัวหน้าหน่วยศิลปากรในวันนี้

การที่กรมศิลปากรจัดให้มีการอบรมหัวหน้าหน่วยและ
ผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศิลปากรในครั้งนี้ ก็เนื่องด้วยใน

ประเทศไทยมีโบราณวัตถุสถานหลายแบบหลายสมัย อยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ดังเหล่านับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ควรจะได้สงวนรักษาไว้เพื่อเป็นเกียรติประวัติของชาติ เพราะเป็นมรดกอันมีคุณค่าในการศึกษาความรู้ประวัติศาสตร์ แบบอย่างศิลป และวิชาการทางโบราณคดี ในการนี้จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราดูแลและรับผิดชอบโดยลำดับมา เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ มอบให้กรรมการหอพระสมุดฯ ดำหรับพระนครเป็นเจ้าหน้าที่อำนวยการ ตามอำนาจหน้าที่ซึ่งระบุไว้ในประกาศจัดการรักษาของโบราณ พ.ศ. ๒๔๖๖ และต่อมาในรัชกาลที่ ๗ เมื่อได้ประกาศตั้งราชบัณฑิตยสถานเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ แล้ว การตรวจตราดูแลรักษาโบราณวัตถุสถานก็เป็นที่หนึ่งของราชบัณฑิตยสถาน ส่วนการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดให้เริ่มจัดตั้งขึ้น ณ หอของคอเดีย (คือศาลาสหทัยสมาคม) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๗ และต่อมาได้โปรดให้ย้ายพิพิธภัณฑสถานมาตงที่พระที่นั่งอนันตสมาคม

ของพระราชวังบวรสถานมงคล คือ พระที่นั่งคือ โถงพิมาน
ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เมื่อ
พ.ศ. ๒๔๓๐ ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งพิพิธภัณฑสถาน
สำหรับพระนครขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ ในรัชกาลที่ ๗

ภายหลังที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการจัดตั้ง
กรมศิลปากรขึ้นในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเวลานั้นยังเรียก
ว่ากระทรวงธรรมการ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ แล้ว งานธุรการ
ในหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานเกี่ยวกับหน้าที่ตรวจตราดูแล
รักษาโบราณวัตถุสถานและการจัดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
จึงตกมาเป็นหน้าที่ของกรมศิลปากร ตามที่ระบุไว้ใน
พระราชบัญญัติว่าด้วยโบราณสถาน ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ
และการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๔๗๗ ปัจจุบัน
กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นบัญชีโบราณสถานไว้เป็น
โบราณสถานแห่งชาติ รวม ๘๖๕ แห่ง มีพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติและสาขาที่จะต้องควบคุมดูแลรวม ๑๕ แห่ง เนื่องจาก
จากโบราณวัตถุสถานส่วนมากและสาขาพิพิธภัณฑสถาน
แห่งชาติอยู่ในจังหวัดต่างๆ กรมศิลปากรไม่มีเจ้าหน้าที่
ทางวิชาการเพียงพอที่จะส่งออกไปประจำตรวจตราดูแล

จึงได้ฝากงานให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและแผนกศึกษาธิการ
จังหวัดดูแลแทน แม้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีงานที่จะต้องปฏิบัติ
อยู่มากแล้วก็ตาม ก็ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีตลอดมา
แต่เพื่อแบ่งเบาภาระจากเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นและเพื่อที่จะให้
การปฏิบัติงานดำเนินไปโดยถูกต้องตามหลักวิชา กรม
ศิลปากรจึงได้แต่งตั้งข้าราชการชั้นหัวหน้าแผนก ในกอง
โบราณคดี ไปช่วยตรวจตราดูแลโบราณวัตถุสถานทาง
ด้านวิชาการ ประจำอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและ
จังหวัดลพบุรีจนก่อน ส่วนจังหวัดอื่นๆ ห้ามเจ้าหน้าที่ของ
กรมศิลปากรไปอยู่ประจำไม่ ประจวบกับในระยะ ๓-๔ ปี
มานี้ ปรากฏว่ามีผู้สนใจในศิลปวัตถุและโบราณวัตถุ
มากขึ้น ทั้งเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหาความรู้และเพื่อ
เป็นสินค้า จึงปรากฏมีการขุดค้นทำลายโบราณวัตถุสถาน
มากขึ้น กรมศิลปากรก็ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่จะส่งไปตรวจตรา
ดูแลได้ทั่วถึง จึงเป็นเรื่องยุ่งยากลำบากใจตลอดมา แต่
ด้วยความจำเป็นที่จำเป็นต้องหาทางป้องกันรักษาโบราณวัตถุ
สถานตามหน้าที่ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๘๘ กรมศิลปากร
จึงได้ขออนุมัติจากกระทรวงวัฒนธรรมจัดตั้งเป็นหน่วย

คิดปากรชน ๒ หน่วย โดยส่งข้าราชการชนหัวหน้าแผนก
 ๒ คน ในกองโบราณคดี ไปประจำทำงานเป็นหัวหน้าหน่วย
 คิดปากร ให้มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณวัตถุสถาน
 และพิพิธภัณฑสถานในจังหวัดต่างๆ ซึ่งอยู่ในเขตอารักขา
 หน่วยทะเลหายจังหวัด เช่น หน่วยที่ ๑ ตั้งสำนักงานอยู่ที่
 อำเภอเมือง จังหวัดฉะบุรี มีหน้าที่ตรวจตราดูแลใน
 จังหวัดฉะบุรี พระนครศรีอยุธยา สิงห์บุรี สระบุรี
 อ่างทอง ชัยนาทและอุทัยธานี และหน่วยที่ ๒ ตั้งสำนักงาน
 อยู่ที่อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีหน้าที่ตรวจตรา
 ดูแลในจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสงคราม
 กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ส่วน
 จังหวัดอื่น ๆ ยังห้ามตัวเจ้าหน้าที่ออกไปดูแลตรวจตราไม่
 จึงได้คิดที่จะเสนอบรรณของงบประมาณเพื่อการนี้ไป ซึ่งแม้
 จะรู้ว่าเป็นโอกาสที่หวังได้ยาก แต่โอกาสนั้นก็มาถึงเขา
 ในระยะต่อมา เพราะเนื่องจากทางราชการได้ยุบเลิก
 กระทรวงวัฒนธรรมและสภาวัฒนธรรมแห่งชาติเมื่อ พ.ศ.
 ๒๕๐๑ คณะกรรมการจัดตั้งข้าราชการซึ่งมีท่านรัฐมนตรี
 ว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ได้พิจารณาเห็น

ความสำคัญในงานด้าน^๕ของกรมศิลปากร จึงโปรดจัดสรร
ข้าราชการบางส่วนในกระทรวงและสถาบันอื่นๆ เลื่อนให้
มาปฏิบัติงานในสังกัดกรมศิลปากรหลายคน ซึ่งนับว่าเป็น
ความกรุณาของท่านรัฐมนตรีและคณะกรรมการผู้เล็งเห็น
การณ์ไกลเป็นอย่างยิ่ง

ในบรรดาข้าราชการที่คณะกรรมการจัดสรรให้มา
ปฏิบัติราชการในสังกัดกรมศิลปากรเหล่านี้ คงมีอยู่ ๑๐ คน
ที่เคยดำรงตำแหน่งวัฒนธรรมจังหวัดและผู้ช่วยวัฒนธรรม
จังหวัด ซึ่งแต่ละคนก็มีความรู้^{๕๕๕}อยู่แล้ว ทงบางคนก็เคย
มีหน้าที่ช่วยเหลือตรวจตราดูแลโบราณสถานและพิพิธภัณฑ
ในจังหวัดนั้นๆ แทนกรมศิลปากรอยู่บ้างแล้วด้วย กรม
ศิลปากรจึงเห็นควรเปิดหน่วยศิลปากรในจังหวัดอื่นเพิ่มชน
อีก โดยมอบให้ข้าราชการเหล่านั้นทำหน้าที่เป็นหัวหน้า
หน่วยศิลปากรในจังหวัดต่างๆ ในเขตอารักขาให้กว้างขวาง
ออกไป แต่เพื่อให้การตรวจตราดูแลโบราณวัตถุสถาน
และพิพิธภัณฑสถานได้ผลดีและถูกต้องตามหลักวิชา ควร
จะได้เปิดการอบรมข้าราชการดังกล่าวให้ทราบแนวทาง

โดยละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อสามารถปฏิบัติราชการด้านการจัด
พิพจน์และบรรณรักษาโบราณวัตถุสถานเป็นผลดียิ่งขึ้น
แล้วแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าหน่วยศิลปากรไปประจำอยู่ ณ
สำนักงานที่ตั้งของหน่วยตามที่กำหนดไว้และที่จะกำหนดขึ้น
และหากมีงานด้านอื่นของกรมศิลปากรที่จะพึงมอบหมาย
ให้รับไปปฏิบัติ ก็จะได้มอบหมายให้แก่หน่วยรับไป
ดำเนินการในโอกาสต่อไปด้วย

ในชั้นนี้ มีหน่วยศิลปากรที่ตั้งไว้แล้วและกำลังจะจัดตั้ง
ขึ้นรวม ๘ หน่วย กับในบางหน่วยจำเป็นต้องมีผู้ช่วยหัวหน้า
หน่วยด้วย ซึ่งเมื่อได้จัดตั้งขึ้นครบ ๘ หน่วยแล้ว หัวหน้า
ตรวจตราดูแลและสงวนรักษาโบราณวัตถุสถานจะแผ่ขยาย
กระจายไปทั่วพระราชอาณาจักร แต่จะได้ผลดีเพียงใดนั้น
คงอยู่ในชั้นทดลองและหาทางแก้ไขสิ่งบกพร่องต่อไป
อย่างน้อยในชั้นนี้จะได้มีเจ้าหน้าที่โดยตรงไปคอยตรวจตรา
ดูแลรักษาโบราณวัตถุสถานในที่ถ้ำถ้ำโดยใกล้ชิด ซึ่งจะ
เป็นผลให้การบรรณรักษาโบราณวัตถุสถานเหล่านั้นอยู่ใน
สภาพคงทนถาวรยั่งยืนอยู่เป็นมรดกของชาติสืบไปในอนาคต

รายนามผู้เข้ารับการอบรมเพื่อรับหน้าที่เป็นหัวหน้า
หน่วยและผู้ช่วยครุฑ ๓๐ คน คือ :-

๑. นายกำนัน บุญมาลิก	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
๒. นายเจริญ สุวรรณมาศ	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดลำปาง
๓. นายเจริญ พลเทศา	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดอุดรธานี
๔. นายชวน จุลณัฐโชติ	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา
๕. นายเทพ สุขรัตน์	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดพระนครศรี- อยุธยา
๖. นายแทน ธีระพิจิตร	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา
๗. นายประสงค์ ชัยวาลย์	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดสุโขทัย
๘. นายเสรี แน่นหนา	เคยเป็นวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา
๙. นายธานี พูลสวัสดิ์	เคยเป็นผู้ช่วยวัฒนธรรมจังหวัดสระบุรี
๑๐. นายศิริ ดวงดี	เคยเป็นผู้ช่วยวัฒนธรรมจังหวัด ฉะเชิงเทรา

บัดนี้ ได้เวลาเปิดการอบรมแล้ว กล่าวกระผมขออัญเชิญ
ท่านรัฐมนตรีฯ กล่าวเปิดการอบรม เพื่อเป็นสิริมงคลแก่
ผู้เข้ารับการอบรมและแก่บรรดาข้าราชการในกรมศิลปากร
ที่มาร่วมพิธีเปิดในครั้งนี้อย่างยิ่ง.

คำปราศรัย
ในการเปิดอบรม
หัวหน้าหน่วยและผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยศิลปากร

ของ

ม.ล. ปิ่น มาลากุล
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๐๒

ณ โรงตะกอนศิลปากร

ท่านปลัดกระทรวง ท่านอธิบดี ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลาย
ข้าพเจ้ามีความยินดีมากที่ได้มาในวันสำคัญ คือวันเปิด
การอบรมเจ้าหน้าที่ศิลปากรจังหวัดต่าง ๆ ข้าพเจ้ามีความ
ยินดีมากที่ท่านอธิบดีได้ริเริ่มงานอันสำคัญของประเทศในวันนี้
ข้าพเจ้าขอขอบคุณท่านเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเรื่องที่ได้
กระทำไปเพื่อประโยชน์ของบ้านเมืองจริง ๆ

ท่านทั้งหลายได้ฟังรายงานของท่านอธิบดีเมื่อสักครู่
ก็ย่อมจะทราบแล้ว ว่าการทำนุบำรุงพิพิธภัณฑสถานและการ

พยายามที่จะรักษาโบราณวัตถุ และโบราณสถานของชาติ
 นั้น ได้กระทำกันมาในสมัยรัชกาลก่อน ๆ การกระทำของ
 กรมศิลปากรนั้น เป็นการกระทำเจริญรอยตามความคิด
 ของรัฐบาลในครั้งก่อน ๆ มานั่นเอง แต่ว่าในสมัยก่อน ๆ
 นั้น กำลังของทางราชการมีน้อย ย่อมจะทำในวงแคบ ไม่
 สามารถจะขยายให้กว้างขวางได้ แต่บัดนี้ประเทศของเรา
 ได้เจริญรุ่งเรือง มีกำลังมากขึ้นงบประมาณมากขึ้น คนที่
 มีความสามารถมากขึ้น เราย่อมจะต้องขยายงานเพื่อให้
 บรรลุผลตามความตั้งใจเดิมนั้น

ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ในทางโบราณคดี ไม่มีความรู้
 เรื่องประวัติศาสตร์มากนัก ตลอดจนเรื่องโบราณวัตถุและ
 การขุดค้นโบราณสถาน เหล่านี้ข้าพเจ้าไม่มีความรู้ แต่
 ข้าพเจ้ามีจิตใจเป็นคนไทยที่รักชาติบ้านเมือง ที่รักศิลป
 วัฒนธรรมของไทย ที่รักความเป็นอิสระของไทย ซึ่งมีตั้งแต่
 ครั้งโบราณ ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงตั้งเต็มใจอย่างเต็มที่
 ขอให้เราคิดดูอย่างง่าย ๆ ตัวเราเองหย่อมมีบิดามารดา มีปู่
 ย่า ตา ยาย ของเรา เราอยากจะรู้หรือเปล่าว่าบิดามารดา
 ของเราคือใคร อยากจะรู้หรือเปล่าว่า ปู่ ย่า ตา ยาย

ของเรานั่นเป็นชาวเมืองไหน ได้กินอยู่กันอย่างไร ได้มี
 ความคิดความรู้สึกอย่างไรบ้าง ผู้ที่ไม่รู้ว่าพ่อแม่ของตัว
 คือใครนั้น ได้รับความเหยียดหยามปานใด ในทำนอง
 เดียวกัน เมื่อพูดถึงประเทศชาติบ้านเมือง เราไม่อยากจะ
 ดูกหรือว่าแต่ก่อนมาเรามีความเป็นมาอย่างไร อยู่กัน
 อย่างเป็นอย่างไร มีคิดปอย่างใด สร้างบ้านเมืองมาอย่างไร แม้แต่
 ตัวของเรา เรายังอยากจะรู้ในเรื่องของเรา ชาติบ้านเมือง
 ถ้าดียิ่งกว่าตัวเราเป็นอันมาก เราจะต้องรู้ให้ละเอียด
 ที่สุด เราจะต้องพยายามให้สุดฝีมือ ฉะนั้นงานอันนี้มีใช้
 เรื่องเล็กน้อย

ขอให้ท่านสังเกตดูบ้านเมืองที่ห่างไกลออกไป หมายความว่าในต่างประเทศ ประเทศใดบ้างที่เขาทอดทิ้งใน
 เรื่องนี้ ยังเป็นประเทศมหาอำนาจ มีกำลังมาก เขายังทำ
 ในเรื่องนี้ อาจจะเห็นเพราะเขาทำในเรื่องนี้ก็เป็นได้
 ประชาชนจึงมีความมั่นคงในจิตใจ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
 นี่เป็นเรื่องของจิตใจทั้งสิ้น ขอให้ท่านคิดดูให้ดี

นอกจากนั้น ในขณะบ้านเมืองมีความเจริญไปใน
 หลายรูปหลายทาง มีโรงเตี๊นหัว มีดนตรีต่างดัดสมัยใหม่

มีอะไรอีกมากมาย สิ่งใหม่ ๆ เหล่านี้จะมาครอบงำเรา
ทั้งหมดนั้นหรือ เราไม่พยายามดั่งกตบเดี่ยวบ้างหรือ
ถกเถียงเป็นอิสระของประชาชน ที่จะเลือกนิยมสิ่งหนึ่งสิ่งใด
ที่จะเลือกนิยมหย่อนใจในทางหนึ่งทางใด แต่ข้าพเจ้าเคย
สังเกตมาแล้ว ว่าชาติบ้านเมืองหลายแห่งในโบราณกาล
ได้เสื่อมโทรมลงไป เพราะเหตุนี้ เรามาช่วยกันดั่งกัน
ไว้บ้าง ให้ประชาชนรู้สึกนึกคิดในสิ่งที่ดงามแต่ครั้งโบราณ
กาลมา เพื่อจะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจให้อยู่ ถึงแม้จะเสีย
กำลังเงิน กำลังคน กำลังปัญญา ก็ขอให้เราทำกันบ้าง

ท่านอธิบดีได้รายงานว่าการรักษาโบราณวัตถุสถาน
จะทำให้เกิดประโยชน์ทางวิชาการ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์
และศิลปะ แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าจะเกิดประโยชน์ทางกำลังใจ
ด้วย ท่านอธิบดีท่านก็ทราบแล้ว แต่ท่านไม่ได้กล่าวไว้
นอกจากนั้นยังจะทำให้เกิดความกตัญญูรู้คุณว่าบรรพบุรุษ
ของเราได้สร้างบ้านเมืองมาอย่างไร ได้พยายามลงแรง
อย่างไร เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีทั้งงามขึ้น ความกตัญญูสำคัญ
นักหนา โดยเฉพาะในสมัยนี้ ข้าพเจ้าเห็นเป็นเช่นนั้น ฉะนั้น
งานที่เราทำนั้นถูกอย่างแน่นอน ข้าพเจ้าขอให้ท่านที่เข้ารับ

การอบรมจนงม่นใจเกิดว่าด้วยเหตุผลอย่างนั้น ทางราชการ
จะสนับสนุนงานของท่านและตัวท่านด้วย

ข้าพเจ้าได้เคยท่องเที่ยวไปในประเทศต่าง ๆ ก็หลาย
ประเทศ ได้ไปพบโบราณวัตถุสถานเก่าแก่บางแห่งก็เกือบ
จะไม่มีอะไรเหลือ ข้าพเจ้ามีความรู้สึกว่าเขาทะนุถนอมสิ่ง
ของเหล่านั้นเป็นอย่างดี บางแห่งเมื่อเขาพบโบราณวัตถุ
สถานแล้ว เขาพยายามขุดค้นโดยรอบ และพยายามรื้อ
สิ่งของอื่น ซึ่งเบ็ดเตล็ดใหม่ออกให้หมด เพื่อให้โบราณ
วัตถุสถานนั้นเด่นชัด เช่นเป็นตัวอย่าง ข้าพเจ้าได้เคยเห็น
ประเทศบางประเทศลงทุนอย่างมากมาทีเดียวในเรื่องเช่น
ข้าพเจ้ายังได้เคยเห็นประเทศใหม่ ๆ อย่างสหรัฐอเมริกา
สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศใหม่มาก เขาไม่มีอะไรเก่า แม้
กระนั้นเขายังได้พยายามสร้างชน สร้างของเก่าขึ้น ข้าพเจ้า
ได้เห็นจริง ๆ เช่นที่เมืองวอชิงตัน ดี.ซี. เป็นต้น ทั้งเมือง
เป็นของเก่า ของใหม่ไม่เอาเลย ประชาชนที่นั่นอยู่กันอย่าง
โบราณ แต่งตัวอย่างโบราณ รับประทานอย่างโบราณ
ขายของอย่างสมัยโบราณ ข้าพเจ้ายังได้ข่าวมาด้วยว่า
เพื่ออบรมจิตใจประชาชนให้รู้จักคุณค่าของของโบราณ

ให้เกิดความรู้อย่างหนึ่งของโบราณ เขายังจะทำยังไปกว่า
 นอก คอชณะหมกนถาดยางเรียบร้อย เขาจะขุดมัน
 ออกเสีย ทำให้เหมือนครั่งโบราณ อย่างนี้เป็นต้น นี่แสดง
 ว่าแม้แต่ในเมืองใหม่ ๆ เขาก็นิยมยกย่องว่าดีของที่เรา
 เรียกว่าโบราณนั้น มีคุณค่าแกจิตใจอย่างยิ่ง และมี
 ประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้

ท่านเคยคิดบ้างหรือเปล่าว่า เราชนะประเทศใหม่ ๆ นั้น
 ด้วยการที่เรามีของโบราณ ซึ่งเราจะอดได้ เรามีภาษา
 ของเราเอง ไม่ต้องไปขอยืมตัวอักษรมาจากไหน เรามีศิลป
 ของเราเอง ซึ่งไม่เหมือนกับใครเลย ศิลปะในทางก่อสร้าง
 ในการดนตรีการเล่น ดั่งเหล่านี้แหละทำให้เราอยู่เหนือหรือ
 อย่างน้อยก็อยู่เสมอกับชาติที่เราเรียกกันว่ามหาประเทศ
 เราจะยอมให้สิ่งเหล่านี้หายไปเพื่อเราจะได้อยู่ต่ำกว่าเขา
 อย่างนั้นหรือ เราควรพยายามให้อยู่ในที่สูง ให้เขานิยม
 และยกย่อง ทำไมเวลานี้ชาวต่างประเทศจึงนิยมประเทศไทย
 เมื่อเขามาถึงประเทศไทยแล้วมักจะเกิดความรู้สึก
 ว่าไทยนี้เป็นประเทศที่จะต้องฟังเด่ง ทงน กเพราะว่าโบสถ์
 วิหาร ซึ่งมีศิลปแปลกกว่าของคนอื่น ทมความมั่งคั่งมั่ง

กว่าของคนอื่น เป็นสิ่งแรกที่ชาวต่างประเทศเห็น จะต้อง
ไปด นกเริงเดี่ยวกนกทงน นฉนนชวพเจจงมคความยณด
เหลอเกนทงานอนนกาตงจะกอใหเกดคความมณคงเพอจะได
เดนตอไป

ท่านอธิบดีได้กล่าวว่า ได้จดทะเบียนโบราณวัตถุสถาน
ไว้ ๘๖๕ แห่ง ข้าพเจ้าเชื่อว่ามียุทธยาแห่ง ท่านเองยังได้
รายงานว่าเป็นไปพบโบราณวัตถุสถานในป่าที่จังหวัดตาก ทาง
ภาคอีสานยังมีอยู่มากมายหลายแห่ง เช่นในแผ่นดิน เราจะ
ต้องพยายามที่จะน้อยที่จะคบเข้าไปให้ถึงสิ่งเหล่านั้น ไปค้น
สิ่งเหล่านั้นให้ได้ความรู้ที่แน่นอนขึ้น บรรณสิ่งเหล่านั้นและ
รักษาไว้ให้เป็นสมบัติของชาติต่อไป งานของท่านทั้งหลาย
จึงมีอยู่ไม่น้อย

ข้าพเจ้าได้กล่าวแล้วว่าข้าพเจ้าไม่มีความรู้ anything ใน
เรื่อง แต่มีความรู้ที่ดำนัญชนที่มจตใจรักบ้านเมือง
ข้าพเจ้าเห็นวาทานของท่านทั้งหลายนดาคญและเบนตามท
ท่านอธิบดีได้กล่าวไว้ คือท่านจะต้องเป็นเจ้าหน้าที่บรรณ
และรักษาโบราณวัตถุสถานรวมทงพพรณท นอกนนยง
มงานอน ๆ ที่เกยวกับทางคตปากรทจะตองมอบหมายให้

แต่ข้าพเจ้าขอเรียนว่าการมอบงานอื่น ๆ นั้น เพื่อความ
สะดวกของกรม แต่งานใหญ่ของท่านคือการบรรณะและ
รักษาโบราณวัตถุสถาน ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านคงเข้าใจแล้ว

ในเรื่องโบราณวัตถุสถาน ข้าพเจ้ามีความเห็นส่วน
ตัวว่าจะต้องจัดเป็นชั้น ๆ ชั้นแรกก็คือ การตรวจค้น ตรวจ
ค้นว่าจะอะไรคืออะไรอยู่ที่ไหน งานอันที่ท่านทั้งหลายอาจจะ
ต้องฟังความร่ำจากส่วนกลาง แต่ว่าเมื่อท่านไปอยู่ในท้องถิ่น
ท่านย่อมจะต้องมีหมีตาใกล้ชิดกับสิ่งนั้น ๆ แต่การที่จะรู้ว่า
อะไรดีมีที่ไหน บางทีจะต้องพึ่งเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญจาก
ส่วนกลาง การตรวจค้นเป็นงานระยะต้น

ต่อจากการตรวจค้นก็คือ การบรรณะ เมื่อเรารู้แล้วว่า
อะไรเป็นอย่างไร อยู่ที่ไหน ดีมีที่ไหน แล้ว ถึงการบรรณะ
การบรรณะนั้นยากเหมือนกัน ต้องใช้วิชาความรู้ แต่แน่
ไม่ได้หมายความว่าเราจะทำของเก่าให้เป็นของใหม่ เรา
จะทำของเก่าให้เด่นขึ้น นนเป็นหลักฐานสมัยใด และเชื่อว่า
ถูกต้อง ในการบรรณะไม่ได้หมายความว่าเราไปพบสิ่งที่หัก
พัง จะเอาสิ่งที่หักพังไปต่อกันเข้าเท่านั้น แม้แต่การคัด
ต้นไม้ถนอมรากออกนั้นก็คือการบรรณะ ทำให้โตงเต่ง

ทำถนนไปให้ถึงทุกเป็นการบรรณะ ทำให้เข้าอยู่ในสภาพที่
เราจะเห็นได้ง่าย ที่เราจะเข้าใจง่าย ที่ประชาชนจะได้ไป
ถึงง่าย

เมื่อบรรณะเสร็จเรียบร้อยแคว้งถึงงานชั้นสุดท้าย คือ
รักษา รักษาไว้ให้ได้ อย่าให้มีการทำลาย อย่าให้เป็น
อันตรายสูญหายไป

งานของท่าน เมื่อเสร็จย่อย ๆ ก็มืเท่านั้น แต่ก็เป็นงาน
หนักมาก และจะเสียเวลาและเสียเงินทองไม่ใช่น้อย เรา
ต้องทำตามที่ดีควร สิ่งใดมีค่ามากเราก็ใช้กำลังแรง กำลัง
เงินมาก อย่างที่ปราสาทหินพิมายเป็นต้น เท่าที่ได้ไปเห็น
มา เป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่ง ก็ได้เริ่มบรรณะกันแล้ว แต่ยัง
ไม่เสร็จสิ้น การรักษายังไม่ถึงขนาดที่จะพอใจได้ ถ้าเรา
ได้บรรณะและรักษาให้เรียบร้อยแล้ว จะเกิดประโยชน์ทาง
จิตใจอย่างที่ได้กล่าวมาแล้ว นอกจากนั้นจะเกิดประโยชน์
เกี่ยวกับการท่องเที่ยวด้วย

ประชาชนที่ท่องเที่ยวมีสองประเภท คือประชาชนที่เป็น
คนไทยและประชาชนที่เป็นชาวต่างประเทศ พูดอย่างย่อ ๆ
ก็คือว่าชาวต่างประเทศเขามาเขากินเงินมาให้เมืองไทย

และนำความรู้ว่าไทยคืออะไร กลับไปยังบ้านเมืองของเขา
สำหรับคนไทยนั้นมักเกิดความรู้และเกิดกำลังใจดังที่ได้เรียน
ไว้ข้างต้น

เราจะต้องส่งเสริมการท่องเที่ยวของประชาชนทั้งต้อง
ประเภทให้เกิดประโยชน์ดังที่กล่าวมาแล้ว รัฐบาลนั้นก็
ส่งเสริมการท่องเที่ยว เราได้ย้ายกรมการศาสนาจากสถานที่
เกษมไปยังบนตึก เพื่อจะใช้ที่ข้างล่างนั้นเป็นสำนักงาน
ท่องเที่ยวของรัฐบาล นี่ก็เป็นตัวอย่างที่แสดงว่ารัฐบาล
ส่งเสริมการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวสำหรับบุคคลนั้น
ก็มีอยู่สองประเภท ประเภทที่อยากจะไปโรงเตี๊ญรำ และ
ประเภทที่อยากไปดูโบราณสถาน เราต้องมีให้ทั้งสอง
ทาง ฉะนั้นเราจะต้องบำรุงรักษาโบราณวัตถุสถานเพื่อ
ประโยชน์ด้วย ซึ่งถือว่าเป็นผลพลอยได้ นับว่าเราทำงาน
สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่องนี้ด้วย

การรักษาโบราณวัตถุสถานเพื่อประโยชน์ให้คนเห็นดัง
กล่าวนี้ ก็จะต้องใช้เงินทอง บางทีมาก บางทีก็ไม่ได้มาก
นัก อย่างไรก็ตามเราจะต้องช่วยกันทำ ดังเรื่องพระปรางค์
วัดราชบูรณะที่อยุธยาเป็นต้น ข้าพเจ้าได้นึกถึงเรื่องการ
ท่องเที่ยว นี่คือการเผยแพร่ให้ประชาชนได้เห็นของ

โบราณของเรา ยังได้ให้เจ้าพระยาสุรสีห์ไปติด
ภาพช้างโตที่ในกรู ยังอยากให้มีเจ้าหน้าที่คอยอยู่ทวนเพื่อ
ต้อนรับประชาชน และเก็บเงิน เราอาจจะพิมพ์เอกสารหรือ
เรียกกันว่าอนุสาวรีย์ อธิบายว่าภาพนั้นเป็นอย่างไร สมัยไหน
ได้มาอย่างไร พิมพ์ภาพให้เห็นเป็นตัวอย่าง รวมความว่า
ทำตามทำนองที่เขาทำกันทั่วโลก จะทำให้คนรู้จักบ้านเมือง
เราดี จะได้รู้ว่าคนไทยไม่ใช่มีอายุเพียงปีเดียว ไม่ใช่
เพิ่งมาใกล้ความเจริญรุ่งเรือง ณ บัดนี้ ไทยได้เป็นไทย
และมีมีความเจริญรุ่งเรืองมาแล้ว และยังรักษาความเจริญ
รุ่งเรืองเหล่านั้นไว้ได้ตามกำลังของเรา สำหรับพวกเรา
เองจะทำให้เกิดกำลังใจว่า ถ้าเราช่วยกันรักษาความเจริญ
และทะนุบำรุงประเทศบ้านเมืองยิ่งขึ้นไป เราจะเป็นประเทศ
ที่มีความสมบูรณ์ ทดพดมาเป็นเรื่องในใจของข้าพเจ้า
หวังว่าท่านทั้งหลายจะช่วยงานนี้และทำงานอย่างเข้มแข็ง

ข้าพเจ้าเห็นเป็นเวลาดำเนินแล้ว จึงขอเปิดการอบรม
เจ้าหน้าที่และขออำนวยการให้ท่านทุกท่านมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ
เรื่องนี้ ทั้งผู้อบรมและผู้รับการอบรม จึงมีความดีความ
เจริญ และขอให้การอบรมครั้งนี้เป็นผลสำเร็จดังความ
มุ่งหมาย ขอขอบคุณ.

ข่าวของสถานีวิทยุกระจายเสียง
แห่งประเทศไทย, สถานีวิทยุศึกษา และ
สถานีวิทยุโทรทัศน์ของ บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด
ออกอากาศเมื่อวันที่ ๒ และ ๓ มีนาคม ๒๕๐๒

การเปิดการอบรมหัวหน้าหน่วยศิลปากร

วันที่ (๒ มีนาคม ๒๕๐๒) เวลา ๙.๐๐ น. กรมศิลปากร
ได้จัดให้มีการอบรมหัวหน้าหน่วยศิลปากรขึ้น ณ
โรงละครอนติกา โดย มี.ม.ต. ปิ่น มาลากุล รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ในการนี้
อยู่โพธิ์ อธิบดีกรมศิลปากร ได้รายงานเสนอต่อรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ความว่า การที่กรมศิลปากร
จัดให้มีการอบรมครั้งนี้ เนื่องด้วยประเทศไทยของเรา
มีโบราณวัตถุสถานหลายแบบหลายสมัย อยู่ตามจังหวัด
ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้เป็นมรดกทาง
วัฒนธรรมที่สำคัญของชาติ ควรจะได้สงวนรักษาไว้เพื่อ
เป็นเกียรติประวัติของชาติ เพราะเป็นมรดกอันมีคุณค่า

ในการศึกษาความรู้ประวัติศาสตร์ แบบอย่างศิลป และ
 วิชาการทางโบราณคดี ในการนี้จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่คอย
 ตรวจตราดูแลและรับผิดชอบ ประจวบกับในระยะ ๓ - ๔ ปี
 มา^{นี้} ปรากฏว่ามีผู้สนใจในศิลปวัตถุและโบราณวัตถุมาก
 ขึ้น ทั้งเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาหาความรู้และเพื่อเป็น
 ตื่นคำ^{นี้} จึงปรากฏมีการขุดค้นทำลายโบราณวัตถุสถาน
 มากขึ้น กรมศิลปากรก็ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่จะส่งไปตรวจตรา
 ดูแลได้ทั่วถึง จึงได้พิจารณาในทางที่จะจัดตั้งหน่วย
 ศิลปากรขึ้น ให้แต่ละหน่วยมีเขตพื้นที่คลุมไปหลายจังหวัด
 ได้จัดตั้งมาแล้ว ๒ หน่วย โดยแบ่งเจ้าหน้าที่จากส่วนกลาง
 ไปปฏิบัติงาน เมื่อกระทรวงวัฒนธรรมและสภากวัฒนธรรม
 แห่งชาติได้ขยับออกไป คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งกรมการ
 วัฒนธรรม^{นี้} หนึ่งมีหน้าที่จัดสรรข้าราชการไปปฏิบัติงานใน
 กระทรวงทบวงกรมอื่นๆ คณะกรรมการฯ ได้จัดสรร
 ข้าราชการบางคนไปปฏิบัติงานทางกรมศิลปากร โดย
 เฉพาะข้าราชการแผนกวัฒนธรรมจังหวัดรวม ๘ จังหวัด
 ซึ่งเคยปฏิบัติงานของกรมศิลปากรในส่วนภูมิภาคมาบ้าง
 แล้ว กรมศิลปากรจึงได้กำหนดจะแต่งตั้งข้าราชการเหล่านี้

ให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหน่วยศิลปากรและผู้ช่วย รวม ๘
 หน่วย แต่ก่อนที่จะให้ข้าราชการเหล่านั้นไปปฏิบัติงานจำ
 ต้องเปิดการอบรมให้ทุกคนได้มีความเข้าใจและปฏิบัติงาน
 ด้านการดูแลรักษาโบราณสถานและจัดพิพิธภัณฑ์สถานโดย
 ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่ออธิบดีกรมศิลปากรได้รายงาน
 เสนอจบแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้
 กล่าวตอบ มีความโดยสรุปว่า เห็นชอบด้วยเป็นอย่างยิ่ง
 ที่กรมศิลปากรได้จัดให้มีการอบรมครั้งนี้ เพราะโบราณ
 วัตถุสถานต่าง ๆ นั้น เป็นสมบัติอันมีค่ายิ่งของชาติ แลถึง
 ถึงศิลปและวัฒนธรรมอันรุ่งโรจน์ของบรรพบุรุษของเรา
 สัมควรจะได้ดูแลรักษาและบูรณะให้คงทนถาวร เป็นมรดก
 ตกทอดไปยังอนุชนรุ่นหลัง ในทุก ๆ ประเทศก็ถืออย่างเดีย
 กันนี้ บางแห่งถึงกับว่าเมื่อพบโบราณสถาน ใด ๆ ใด
 ทางกรรการกขอทดินรอบ ๆ โบราณสถานนั้น แล้วรอกถอน
 ปลดสร้างใหม่ ๆ รอบ ๆ โบราณสถานนั้นเสีย เพื่อให้เห็น
 โบราณสถานแห่งนั้นโดยเด่นชัดยิ่งขึ้น โบราณวัตถุสถาน
 ทุก ๆ แห่งนั้น ถ้าได้ดูแลรักษาและบูรณะให้ดีแล้ว นอกจาก
 จะเป็นประโยชน์ในทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีแล้ว

ยังเป็นการแสดงถึงจิตใจของพวกเราซึ่งมีความกตัญญูต่อ
บรรพบุรุษของเราด้วย ว่าท่านได้สร้างบ้านเมืองมาอย่างไร
ได้ลงแรงอย่างไร เพื่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามเช่นศิลปวัตถุและ
โบราณวัตถุอื่น ทั้งยังเป็นสถานที่ที่ทุกคนมักพอใจไปเที่ยว
และชมอยู่เสมอ อันจะก่อให้เกิดผลมหาศาลทางด้าน
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในเรื่องโบราณวัตถุสถาน
นั้น การปฏิบัติงานควรจะได้กำหนดเป็นขั้น ๆ ไป คือ ขั้น
ที่ ๑ ดำรวจตรวจค้น ขั้นที่ ๒ บูรณะโบราณวัตถุสถาน
ที่ได้ตรวจค้นพบแล้ว และขั้นสุดท้ายคือการรักษาโบราณ
สถานเหล่านั้นไว้อย่าให้ถูกทำลายลงไป งานทั้งสามขั้น
นี้ แม้จะเป็นงานหนักแต่ก็เป็นงานที่จำเป็นต้องทำตลอดไป

พิธีเปิดการอบรมได้เสร็จสิ้นลงเมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. ใน
การนัดคณะกรรมการและข้าราชการผู้ใหญ่
ในกรมศิลปากร และมหาวิทยาลัยศิลปากร ร่วมในพิธีด้วย
เป็นจำนวนมาก การอบรมหัวหน้าหน่วยศิลปากรจะดำเนิน
ต่อไปจนถึงวันที่ ๓๓ มีนาคม ศกน.

หน่วยศิลปากร

ที่ตั้งสำนักงานและจังหวัดที่อยู่ในเขตอารักขา

หน่วยศิลปากรที่ ๑ ตั้งที่ทำการที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถานและพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดลพบุรี พระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท และอุทัยธานี รวม ๗ จังหวัด

หน่วยศิลปากรที่ ๒ ตั้งที่ทำการที่อำเภออุทัย จังหวัดสุพรรณบุรี มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถานและพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม สมุทรสงคราม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ รวม ๗ จังหวัด

หน่วยศิลปากรที่ ๓ ตั้งที่ทำการที่อำเภอเมืองสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถานและพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดสุโขทัย นครสวรรค์

กำแพงเพชร ตาก อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และ
เพชรบูรณ์ รวม ๘ จังหวัด

หน่วยศิลปากรที่ ๕ ตั้งที่ทำการที่อำเภอเขียงแดน
จังหวัดเขียงราย มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถาน
และพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดเขียงราย เขียงใหม่
ลำพูน ลำปาง แพร่ น่านและแม่ฮ่องสอน รวม ๗ จังหวัด

หน่วยศิลปากรที่ ๕ ตั้งที่ทำการที่อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา
จังหวัดฉะเชิงเทรา มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณ
สถานและพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา นคร
นายก ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง ตราดและจันทบุรี รวม
๗ จังหวัด

หน่วยศิลปากรที่ ๖ ตั้งที่ทำการที่อำเภอพิมาย จังหวัด
นครราชสีมา มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถาน
และพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ
บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ดและอุบลราชธานี รวม
๗ จังหวัด

หน่วยคิดปากกรท ๗ ๕๕๐ ๕๐ เมืองอุดรธานี
 จังหวัดอุดรธานี มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถาน
 และพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดอุดรธานี หนองคาย เลย
 ขอนแก่น สกลนคร นครพนม มหาสารคามและกาฬสินธุ์
 รวม ๘ จังหวัด

หน่วยคิดปากกรท ๘ ๕๕๐ ๕๐ เมืองสงขลา
 จังหวัดสงขลา มีหน้าที่ตรวจตราดูแลรักษาโบราณสถาน
 และพิพิธภัณฑสถานในเขตจังหวัดสงขลา ชุมพร ระนอง
 สุราษฎร์ธานี กระบี่ พังงา นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง
 สตูล บัคตาน ยะลาและนราธิวาส รวม ๑๓ จังหวัด.

ตารางอบรมหัวหน้าหน่วยศิลปากรและผู้ช่วย ๒-๓ มีนาคม ๒๕๐๒ สัปดาห์ที่ ๑

วันอบรม	๘.๐๐—๑๐.๐๐	๑๐.๐๐—๑๑.๐๐	๑๑.๐๐—๑๒.๐๐		๑๓.๐๐—๑๔.๐๐	๑๔.๐๐—๑๕.๐๐	๑๕.๐๐—๑๖.๐๐
จันทร์ ที่ ๒ มีนาคม	เปิดการอบรม รัฐมนตรี ฯ กล่าวปราศรัย	พัก	หน้าที่ กองหัตถศิลป์ หัวหน้า กองหัตถศิลป์		โบราณคดีไทย หลวงบริบาล- บุรณัณฑ์	นโยบายของ กรมศิลปากร อธิบดี	การจัด พิพิธภัณฑ์ ภัณฑารักษ์เอก
อังคาร ที่ ๓ มีนาคม	หน้าที่กอง สถาปัตยกรรม หัวหน้ากอง ฯ	ศิลปอินเดียและลังกา ม.จ. สุภัทรดิศ ดิศกุล ภัณฑารักษ์โท			ไปศุภกิจการ กองสถาปัตยกรรมและกองหัตถศิลป์		
พุธ ที่ ๔ มีนาคม	หน้าที่กอง จดหมายเหตุ แห่งชาติ หัวหน้ากอง ฯ	การซ่อมและ ชุดแต่ง หัวหน้ากอง โบราณคดี	หน้าที่กอง วรรณคดีและ ประวัติศาสตร์ หัวหน้ากอง ฯ		โบราณคดีไทย หลวงบริบาล- บุรณัณฑ์	ไปศุภกิจการ กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์	
พฤหัสบดี ที่ ๕ มีนาคม	วิชาก่อน ประวัติศาสตร์ หัวหน้ากอง โบราณคดี	สถานศึกษา ในกรมศิลปากร หัวหน้าแผนก โรงเรียนนาฏศิลป์	แนวการสอน ค้นทาง โบราณคดี ภัณฑารักษ์เอก		แนวการสอน หัวหน้ากอง โบราณคดี	ไปศุภกิจการ กองจดหมายเหตุแห่งชาติ	
ศุกร์ ที่ ๖ มีนาคม	โบราณคดีไทย หลวงบริบาล- บุรณัณฑ์	กฎหมายเกี่ยวกับ กรมศิลปากร รองอธิบดี	การแสดงศิลป- กรรมแห่งชาติ ฯ หัวหน้าแผนก เผยแพร่และสถิติ		แนวการสอน หัวหน้ากอง โบราณคดี	ไปศุภกิจการ มหาวิทยาลัยศิลปากร	

ตารางอบรมหัวหน้าหน่วยศิลปากรและผู้ช่วย ๒-๑๓ มีนาคม ๒๕๐๒ สัปดาห์ที่ ๒

วันอบรม	๕.๐๐ - ๑๐.๐๐	๑๐.๐๐ - ๑๑.๐๐	๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐		๑๓.๐๐ - ๑๔.๐๐	๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐
จันทร์ ที่ ๕ มีนาคม	วิชาก่อนประวัติ- ศาสตร์ หัวหน้า กองโบราณคดี	แนวการสอนค้น ทางโบราณคดี ภัณฑารักษ์เอก	หน้าที่กองการสังคต ผู้รักษาการใน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง ฯ		พนักงานที่ กองโบราณคดี	ไปดู กิจการกองการสังคต
อังคาร ที่ ๑๐ มีนาคม	แนวการสอนสำรวจ หัวหน้ากอง โบราณคดี	ศิลปขวา ม.จ. สุภัทรดิศ ดิสกุล ภัณฑารักษ์โท	พนักงานที่ กองโบราณคดี		โบราณคดีไทย หลวงบริบาล- บุรีภัณฑ์	พนักงานที่ กองโบราณคดี
พุธ ที่ ๑๑ มีนาคม	โบราณคดีไทย หลวงบริบาล- บุรีภัณฑ์	วิชาก่อนประวัติ- ศาสตร์ หัวหน้า กองโบราณคดี	นาฏศิลป์ไทย ศิลป์ปนเอก		แนวการสอนสำรวจ หัวหน้ากอง โบราณคดี	ไปชม พิพิธภัณฑ์กรมโลหกิจ
พฤหัสบดี ที่ ๑๒ มีนาคม	จิตรกรรมไทย ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี	กฎหมายเกี่ยวกับ กรมศิลปากร รองอธิบดี	วิชาก่อนประวัติ- ศาสตร์ หัวหน้า กองโบราณคดี		แนวการสอนค้น ทางโบราณคดี ภัณฑารักษ์เอก	ไปชม พิพิธภัณฑ์สันค้ำ
ศุกร์ ที่ ๑๓ มีนาคม	การเล่นของไทย ศิลป์ปนเอก	ศิลปเขมร ม.จ. สุภัทรดิศ ดิสกุล ภัณฑารักษ์โท	โบราณคดีไทย หลวงบริบาล- บุรีภัณฑ์		ปิดการอบรม	

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ท่าพระจันทร์ พระนคร
นายสนั่น บุญยศิริพันธุ์ เจ้าของ ผู้พิมพ์
ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๐๒